

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
a) Strategy
b) Demography
c) Policy
d) Administration
e) Middle level management
f) Mission
g) Leadership
h) Communication
2. Answer the following:- (any **two**) **16**
a) Define management and discuss its features.
b) Discuss Henry Fayol's principles of management.
c) Write a note on scientific management.
3. Answer the following:- (any **two**) **16**
a) Describe the macro environmental factors influencing business.
b) What are the steps involved in the planning process?
c) Define objectives. Discuss the organic and human objectives.
4. Write short notes on:- (any **two**) **10**
a) Process of MBO
b) Management as science
c) Role of the manager
d) Essentials of good plan

Section II

5. Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
a) Functional organization
b) Centralisation
c) Total Quality Management
d) Budgetary control
e) Formal organization
f) Accountability
g) Organisational chart
h) Matrix organization

- 6.** Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) What are the problems in delegation of authority?
 - b) Write the advantages of committee organization.
 - c) What is decentralization? Discuss the factors that influence decentralization.
- 7.** Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) Define departmentation. What are the different bases of departmentation?
 - b) What is co-ordination? Discuss the significance of co-ordination in the process of management.
 - c) Explain the controlling process.
- 8.** Write short notes on:- (any **two**) **10**
- a) Conflict of line and staff
 - b) Controlling techniques
 - c) Span of control
 - d) Dimensions of quality

३

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: ३ तास)

(गुण: १००)

- सूचना:**
- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 - २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 - ३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

१. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
 - अ) व्यूहरचना
 - ब) लोकसंख्याशास्त्र
 - क) धोरण
 - ड) प्रशासन
 - इ) मध्य स्तरीय व्यवस्थापन
 - फ) ध्येय
 - ग) नेतृत्व
 - ह) संदेशवहन
२. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
 - अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा व त्याच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
 - ब) हेन्री फेयॉलच्या व्यवस्थापकीय तत्वांची चर्चा करा.
 - क) शास्त्रीय व्यवस्थापनावर सविस्तर टीपा लिहा.
३. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
 - अ) व्यवसायावर परिणाम करणाऱ्या दीर्घ पर्यावरणाच्या घटकांची चर्चा करा.
 - ब) नियोजनाच्या प्रक्रियेतील टप्पे कोणते ?
 - क) उद्दिष्टांची व्याख्या लिहा. मूलभूत व मानवीय उद्दिष्ट विस्ताराने सांगा.
४. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १०
 - अ) ध्येयनिष्ठ व्यवस्थापनाची प्रक्रिया
 - ब) व्यवस्थापन – एक शास्त्र
 - क) व्यवस्थापकाची कार्ये
 - ड) आदर्श नियोजनाची वैशिष्ट्ये

विभाग २

५. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
- अ) कार्यात्मक संघटना
 ब) केंद्रीकरण
 क) समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन
 ड) अंदाजपत्रकीय नियंत्रण
 इ) औपचारीक संघटना
 फ) उत्तरदायित्व
 ग) संघटनेचे तक्ते
 ह) मेट्रिक्स संघटना
६. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- अ) अधिकार प्रक्रियेतील अडथळे कोणते ?
 ब) समिती संघटनेचे फायदे लिहा.
 क) विकेंद्रीकरण म्हणजे काय ? विकेंद्रीकरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे स्पष्टीकरण करा.
७. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
- अ) विभागीकरणाची व्याख्या सांगा. विभागीकरण कोणकोणत्या मुद्द्यांवर केले जाते ?
 ब) समन्वय म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाच्या प्रक्रियेतील समन्वयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) नियंत्रण प्रक्रिया सविस्तर सांगा.
८. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
- अ) साखळी व सल्लागार यांच्यातील संघर्ष
 ब) नियंत्रणाच्या पध्दती
 क) नियंत्रण क्षेत्र
 ड) गुणवत्तेचे पैलू
-